

mortuos in sepultura defuncti, sineremus eos quiescere. Quid si tibi illud liberaliter demus, quod tamen falso ponis (apud Ambrosium enim ea quæ usurpas verba non existant) quid inde conficies? An quicquam illud contra Orthodoxos et eorum pro mortuis orandi consuetudinem faciat? Nihil sane. Mortuos enim quiescere patimur. Nam dum pro vita sancti oramus, dum pro ijs sacra facimus, non turbamus eos, verum pio affectu, ut Ambrosij verbis utar, ijs requiem poseimus. Sed ut quæ vera loci huius, qui nobis opponitur, intelligentia sit, indicare possum, sic ad verbum Ambrosius loquitur: Locus qui sequitur, habet mortem vxoris, fletum mariti, sepultura officium: quibus maritalis affectus probatur. Surrexit, inquit Scriptura, Abraham à mortuo, docemur, ut nò diutius inhereamus mortuis, sed quantum satis officij deferamus. Hactenus Ambrosius. Quis nò iudicabit, modo absque affectu & præiudicio hæc legat, cum non de precibus pro salute mortuorum ad Deum adhibendū, sed de immoderato lætū et fletu loquitur? Quid enim inhere mortuo est aliud, quàm molestissime alicuius mortem ferre? Siquidem qui vehementer amicorum morte cruciantur, ij sepe à funere & sepulcro non patiuntur se diuelli, ac die noctūque isti adherent, ac tantum non humari cum ijsdem optant. Huiusmodi acerbum nimis & irrisum lætū Ambrosius prohibet, & exemplo Abrahami consulit, ut nostrorum ex hac vita decessum non feramus grauius quàm deceat. Is enim dum vxoris obitum, quantum satis erat luxisset, surrexit à mortuo. De fletu itaque & lætū nimio, non de precibus assiduis Ambrosij verba accipienda sunt.

CAPVT SECVNDVM

De Sanctis & eorum prærogatiua.

I. Animas Sanctorum, etiam nunc, ante extremi iudicij diem, regnare cum Christo.

Ego malim de vestro merito melius iudicetis, ut non inter cœtus ferarum, sed inter Angelorum consortia vos credatis futuros, & animos
 Animi vbi ex hac vita disce- ex hoc iam vitæ anfractu & terreni corporis collu-
 uione

atione discedere, & ad illa concilia superna contē-
dere. Er sic sanctorum sit peruenire, laudem dicere
Deo, quam cit harizantes illos dicere prophetica le-
ctiōe comperimus, quia magna & mirabilia opera
tua Domine Deus omnipotēs, iustæ & veræ via tuæ
rex gentium, quis non timebit & magnificabit no-
men tuum? quia solus sanctus es, quia omnes gentes
venient & adorabunt ante te. Videre quoque tuas
Iesu nuptias, in quibus de terrenis ad cœlestia cō-
cinentibus omnium gaudijs sponsa deducitur. * Ad

* Psal. 64.

te enim omnis caro veniet, iam non seculo obnoxia,
sed spiritui copulata, videre thalamos ornatos byssi-
no, rosis, lilijs, & coronis. Sic enim cuius aliterius or-
nantur nuptiæ, confessorum liuore, martyrum san-
guine, lilijs virginum, coronis etiam Sacerdotum?
Hoc sibi præ ceteris David sanctus optauit, vt hæc
spectaret & cerneret. Denique ait: * Vnam petiui à

Quid felices
anima mortu-
orum contem-
plentur.

* Psal. 26.

Domino hanc requiram, vt inhabitem in domo Do-
mini omnes dies vitæ meæ, & videam voluntatem
Domini. Iuuat hoc credere, sperare delectat. Certe
nō credidisse pœna est, sperasse gratia. Quod si in hoc
erro, quia Angelis me post mortē sociari malo quàm
bestijs, libenter in hoc erro, neque vinqum hac me
opinione dum viuo, fraudari patiar. Quid enim mi-
hi superest solatiij, quàm quod me citius ad te frater
spero venturum, nec digressus tui inter nos lōga di-
uortia fore, tuis intercessionibus mihi hoc posse cō-
ferri, vt citius desiderantem tui aduoces? Quis enim
est qui non sibi debeat istud optare præ ceteris, * vt
corruptibile hoc induat incorruptelam, & mortale
hoc induat immortalitatem, vt qui nunc morti cor-
poris fragilitate succumbimus, supra naturam sici,
mortem iam timere nequeamus. Tom. 3. in oratione de
fide resurrectionis.

* 1. Cor. 15.

Speramus quod Theodosius plenus timoris Dei, Theodosius li-
beris suis apud Christum præberis suis apud
sul assistat, si Dominus propitius sit rebus humanis. Deum præsul
Bonum est misericors homo, qui dum alijs subue-
nit,

Christus maluit, sibi cōsulit, & in alieno remedio vulnera sua curat. Agnoscit enim se esse hominem qui nouit ignorare, & vias Christi sequitur, qui carne suscepta maluit in hunc mundum redemptor venire quàm iudex. Vnde pulchre Psalmista dixit: * Dilexi quoniam audiet Dominus vocem orationis meæ. In quo psalmo dum legitur, velut ipsum Theodosium loquentem audimus. Dilexi, inquit. Agnosco vocē piā, cuius testimonia vocis agnosco. Et vere dilexit, qui officia diligentis impleuit, qui seruauit hostes, qui dilexit inimicos, qui ijs à quibus est appetitus ignouit, qui regni affectatores perire passus non est.

* Psal. 114.

Sequitur deinde post pauca:

Anima Theodosij è terris discedens obuios habuit Angelos. Ergo decedens è terris pia anima, & sancto repleta Spiritu, quasi interrogantibus ijs qui sibi occurrerent, cum sese ad sublimia & superna subigeret, dicebat: dilexi. Nihil hoc plenius, nihil expressius. Interrogabāt Angeli vel Archàngeli: Quid egisti in terris? (occultorum enim solus cognitor Deus) dicebat: dilexi. Hoc est dicere, legem impleui, Euangelium non præterui. Hoc est dicere, morti me obtuli, & tota die existimatus sum sicut ouis occisionis. * Et ideo confido, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque virtutes, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit separare nos à caritate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

* Rom. 8.

Item post pauca:

Theodosij animam ingressa est in requiē suā. Et ideo quia humilem se præbuit Theodosius Imperator, & vbi peccatum obrepserat, veniam postulauit, conuersa est anima eius in requiem suam, sicut habet Scriptura quæ dicit: * Conuertere anima mea in requiem tuā, quia Dominus benefecit mihi. Pulchre dicitur animæ conuertere, quasi diuturno cuiusque operis sudore exercitæ vt à labore cōuertatur ad requiem. Conuertitur equus ad stabulum, vbi cursum impleuerit: nauis ad portum, vbi ad stationē fidam à fluctuum mole subducitur. Sed quid est quod ait: Ad requiem meam, nisi secundum illud intelligas quod

Requies animarum in celo est.

quod ait Dominus Iesus: Venite benedicti Patris mei, hæreditate possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi: Tamquam enim possessionem hæreditariam de qua recipimus quæ promissa sunt nobis. Fidelis Deus quæ semel seruis suis preparat nõ subtrahit. Si fides nostra maneat, manet & spon- sio. Vide õ homo circa te gratiam Christi adhuc in terris quas teris, & in cælo possides. Ibi ergo sit cor tuum, vbi est possessio tua. Hęc est requies quæ iustis debetur, negatur indignis. *Tom 3 in oratione funebri de exitu, vita, ac virtutibus Theodosij Imperatoris.*

Dum semper affi. um tenere animo desidero sanctum virum, atque omnes actus eius quasi in specula positus exploro, hausi nimia indagine sollicitudin- nis amaritudinem nunciij celerioris, & quod adhuc malle nescire, cognoui in cælestibus iam requie- scere virum sanctũ Acholium, quem in terris requi- rebamus. Quæritis quis hoc annunciauerit, cum ve- stra sanctitatis nondum venissent litteræ? Non te- neo auctorem nunciij, & vsu quidem venit, vt non li- bent er teneamus nuncium mœstitudinis, sed tamen clauso mari, occupatis terrarum barbarica infestati- one regionibus, cum deesset qui aduenire potuerit, non defuit qui nunciaret, vt mihi videatur ipse san- ctus annunciasse se nobis, eo quod iam perpetuo la- boris sui potiretur stipendio, & solutis vinculis cor- poris inter Angelorum ministeria Christo adhæ- ret, cupiens amanti sui errorẽ absoluere, ne illi lon- gævitatẽ vitæ huius deprecaremur, cui vitæ æter- næ iam præmia deferebantur. Abijt ergo, non obiit, & emigravit à nobis veteranus Christi Iesu cælo, terræque istius solum mutans, & plaudens alis atque remigijs spiritualibus dicit: *Ecce elongavi fugiens, **psal. 54*

Acholius vir sanctus in ca-elo requiescit.

Acholius in ses Angelorũ mi- nisteria Chri- sto adhæret.

Tom. 3. lib. Epist. 7. Epist. 59. de obitu, vita, virtutibus & con- versatione sancti viri Acholij.

Si ergo viuere in carne, hic mihi fructus operis est: & quid eligam, ignoro. Coartor autem ex his du- obus, desiderium habes dissolui, & cum Christo esse,

Anima felices fruuntur promissis præmijs, statim ubi è corpore egressa fuerit.

multo enim melius est. Remanere autè in carne, valde necessarium propter vos.] Manifestum est quod dicit, quia si in carne positus non otiosum est quod viuic, habet enim fructum operis sui: Quid eligam, inquit, ignoro. Duabus enim ex causis vrgetur. Habet enim desiderium excedere, & cum Christo esse, multo melius æstimans vt iam præsens sit apud Deum, vt exoptatis & promissis fruatur. In carne autem vt sit adhuc necessariũ dicit propter instructionem credentium. Et cum dissolui & cum Christo esse multo magis melius dicat: certũ tamen hoc scire se protestatur, quia manebit in carne ad profectum fidelium, vt gloria eorum abundet in Domino, proficiens ad laudem Apostoli, cum iterum viderint eum. incrementum enim faciunt scientiæ, & plenius fundantur in fide. Quantum affectum habet circa credentes, vt hoc quod multo melius esse dicit, sibi non eligat, sed hoc velit quod expediat multis: certus etiam Domino hoc placere, quod pro multorum salute proficiat. Quis nõ tertij cæli cupidus sperneret omnem curam præsentem? Quis non paradisi superioris desiderio omnia hæc postponeret? Tom. 5. in cap. 1. *Epist. ad Philippenses.*

Petrus insertus Angelorum cœtus.

Nescio quid dicas.] Vnde te euocem Petre, vt doceas me quid flens cogita ueris? Vnde, inquã, te euocem? De cælo, ubi iam choro insertus es Angelorum: an etiam de tumulo? quia non puras iniuriam & ibi esse, vnde Dominus resurrexit. Doce nos quid tibi profuerint lacrymæ tuæ. Tom. 5. lib. 10. *Commentariorum in cap. 22. Lucæ.*

II. Sanctos in Christo quiescentes speculatores esse vitæ actuumq; nostrorum.

Inuocãdi sunt oēs cœlestes, et ij potissimum quorum corpora apud nos quiescunt.

Obscrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt, Martyres obscrãdi, quorum videmur nobis quoddam corporis pignore patrocinium vindicare. Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine etiam si qua habuerunt peccata

peccata lauerunt. Isti enim sunt Dei Martyres, non Martyres sunt
firi praesules, speculatores vitae actuumque nostro speculatores vi
rum. *Tom. 1. lib. de Viduis.* ta actuumq;
& nostrorum.

Cuncti Martyres deuotissime percolendi sunt, & specialiter ij venerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. Illi enim nos orationibus adiuuant, isti etiam adiuuant passione. Cum his autem nobis familiaritas est. Semper enim nobiscum sunt, nobiscum morantur, hoc est, & in corpore nos viuentes custodiunt, & de corpore recedentes excipiunt. Hic ne peccatorum labes nos absumat, ibi ne inferni horror inuadat. *Tom. 3. Sermon. 77. de natali sanctorum Oskani, Aduentitij & Solutoris Tauricorum.* Martyres in corpore nos viuetes custodiunt, de corpore recedentes excipiunt.

III. Angelos preces nostras offerre Deo, hominibusq; varijs in rebus adesse & opitulari.

O Ratio quae castitatis, iustitiae, elemosynarum operibus adiuuatur, excedit mundum, penetrat paradysum, euolat vsque ad ipsum summam maiestatis Angelus offert preces nostras Angelo conferente conspectum. Sicut quodam loco vox testatur angelica: * Et cum tu, inquit, orares, ego obruli orationem tuam in conspectu claritatis Dei. Beata anima carissimi cuius votum, cuius computationis incensum, cuius supplicationis holocaustum, nulla infidelitate fumidum, nullo carnalis illecebrae fetore pollutum, nulla saeuicia cruentum, nulla odij similitate maculatum, sed fide igneum, conscientia nitidum, sinceritate cordis odoriferum, concordia & caritate perfectum, vsque ad Dei vultum per collectum nunciorum defertur obsequia. *Tom. 3. Sermon. 93. de natali sanctorum martyrum Nazarij & Celsi.*

* Sic Heliasus propheta, exercitus Angelorum praesidio sibi adesse monstrauit. * Sic Iesus Naue ducem militiae caelestis agnouit. Possunt igitur fructum in nobis custodire, qui possunt etiam militare pro nobis Vobis autem virgines sanctae speciale praesidium est, quae intemerato pudore sacrum Domini seruatis cibile. Neque enim mirum si pro vobis Angeli militent, *Angelus militat p virginibus.*

militent, quæ Angelorum moribus militatis. Meretur enim præsidium castitas virginalis, quorū vitam meretur. *Tom. 1. lib. 1. de Virginibus.*

Quæ pompa, quæ gratia, quanta Angelorum lætitia plaudētium, quod habere mereatur virgo in cælo, quæ cælestem vitam vitam vixit in seculo. *Tom. 1. lib. 2. de Virginibus.*

Cum sanctus Vitalis cogereetur à persequentibus vt Christū negaret, & ille amplius profiteretur Dominum Iesum Christum, omnia tormentorum genera in eum exercentes vt non esset in corpore eius sine vulnere locus, orationē fudit ad Dominum dicens: Domine Iesu Christe Saluator meus & Deus meus, iube suscipi spiritum meum, quia iam desidero vt accipiam coronam, quam Angelus tuus mihi ostendit. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines.*

Angelus in circuitu est hominis.

Remoue à me plagas tuas.] Quod Dominus fecit, id etiam tuetur. Denique Angelus in circuitu est hominis, qui præ tendit ne quis noceat ei. Non discedit Angelus, nisi iussus à Domino, vt suus athleta deceret. *Tom. 4. in enarratione psal. 39.*

Angelorū plena sūt omnia.

Quod si quis alleuet mentis oculos, & consideret plena esse Angelorum omnia, aerem, terras, mare, Ecclesias, quibus Angeli præ sunt (mittit enim Dominus Angelos suos ad defensionem eorum qui hæredes futuri sunt promissorum cælestium) an nō facile concepto peccato renuntiabit? *Tom. 4. Sermone 1. in psalmum 118.*

Dum Christi corp⁹ offertur, assistit Sacerdoti Angeli.

Apparuit illi Angelus stās à dextris altaris incensif.] Vtinam nobis quoque a dolentibus altaria, sacrificium deferentibus assistat Angelus, imo præbeat se videndum. Nō enim dubites assistere Angelū, quando Christus assistit, Christus immolatur. Etenim Pascha nostrū immolatus est Christus. *Tom. 5. lib. 1. Comem. in cap. 1. Luca.*

IIII. Sanctos vna cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offerre.

Denique

Denique cum socrus Simonis magnis febribus * Luca 4.
detineretur, Petrus & Andreas rogauerunt pro
ea. Et stans super illam imperauit febri, & remisit il-
lam, & continuo surgens ministrabat illis. Magnis,
inquit, tenebatur febribus, & rogauerunt illum pro
ea. Et tu habes proximos, qui Deo pro te supplicent.

Habes Apostolos proximos, habes Martyres proxi- *Apostoli &*
mos, si ipsa Martyribus deuotionis societate, mise- *Martyres pro*
ricordiam quoque muneribus appropinques. Proxi- *nobis lubenter*
mus est enim qui misericordiam facit. Fac & tu mi- *orant, si ipsis*
sericordiam, & eris Petro proxima. Non sanguinis *deuotionis so-*
necessitudo, sed virtutis cognatio facit proximos, *cietate iungat.*
quia non in carne ambulamus, sed in spiritu. Ama- *mur.*

ergo propinquitatem Petri, affinitatem Andree, vt pro
te rogent, & recedat cupiditates tuas verbo Dei pul-
sa. Surgas ilico, quæ in terris iacebas, vt Christo mi-
nistres. * Nostra enim conuersatio in caelis est, vnde * Philip. 3.

Saluatorem expectamus Dominum Iesum. Nemo
enim iacens Christo ministrat. ministra pauperi, &
ministra Christi. * Quod enim vni horum feci-
stis, mihi, inquit, fecistis. Habetis ergo viduæ auxili-
um, si tales vobis generos posteritatis vestrae patro-
nos, tales proximos eligatis. Ergo rogauerunt pro
vidua Petrus & Andreas. Vtinam existat aliquis qui
tam cito possit rogare pro nobis, vel certe iste qui
pro socru rogat, Petrus & Andreas frater eius. Tunc
enim pro affinitate poterant, nunc iam possunt pro
nobis & pro omnibus impetrare. Tom. 1. lib. de Viduis.

Ne quaeso eum Domine à fratre seiungas, ne iugum
piæ germanitatis patiaris abrumpi. Hic tuus iam &
tuo iudicio vindicatus periclitatur amplius Gratia-
nus, si separetur à fratre Valentiniانو, si non merca-
tur esse cum eo, per quem meruit vindicari. Quas il-
le nunc manus ad te pater erigit, quas pro fratre pre-
ces fundit, quo ei inheret amplexu? quemadmodum
sibi eum non patitur auelli? Adest etiam pater qui
militiam sub Iuliano, & tribunatus honores fidei
amore contempsit. Dona patri filium, fratri germa-
num, *Petrus et And-
reas possunt
nunc pro nobis
et pro omnibus
impetrare.*

Gratianus p
fratre Valen-
tiniano orat.
Valentinianus
primus tribus
natus honores
sub Iuliano fi-

dei amore cō-
temsit.

num, quorum vtrumque imitatus est, alterum fide, alterum deuotione pariter atque pietate in templorum priuilegijs denegandis. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu Valentiniani Imp.*

Theodosij Imp. Theodosius vero plenus timoris Dei, plenus misericordie speramus quod liberis suis apud Christum præsul assistat, si Dominus propitius sit rebus humanis. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu Theodosij Imp.*

Ambrosij fra- Quid enim mihi superest solacij, quam quod me
tris sui Satyri- citius ad te frater spero esse venturum, nec digressus tui inter nos longa diuortia fore, tuis intercessi-
precib; se iuu- onibus mihi hoc posse conferri, vt citius desideran-
ri posse cōsidi- tem tui aduocet. *Tom. 3. in oratione de fide resurrectionis.*

Eorū sancto- Cūm omnium sanctorum Martyrū fratres deuotissime natalem celebrare debemus, tum præcipue
rum solēnitās eorum sollemnitas tota nobis veneratione curanda
in primis nobis est, qui in nostris domicilijs proprium sanguinem
curāda est qui profuderunt. Nam licet vniuersi sancti vbique sint &
in nostris do- omnibus profunt, specialiter illi tamen pro nobis in-
micijs sāgu- terueniunt qui & supplicia pertulere pro nobis. Mar-
nem profunde- tyr enim cūm patitur, non sibi tantum patitur, sed &
rum. ciuibus. Sibi enim patitur ad præmiū, ciuibus ad salutem. Exemplo enim eorum didicimus contumelijs vitam æternam quærere, mortem didicimus non timere. *Tom. 3. Serm. 77. de natali sanctorum Octauij, Aduentij & Solutoris Tauricorum.*

V. Sanctos suppliciter inuocare, & ad eorum orationes, opem, auxiliumq; confugere, etiam singulis Christianis bonum atque vtile esse.

Rogauerunt pro vidua Petrus & Andreas. Vtinam existat aliquis qui tam cito possit rogare pro nobis, vel certe iste qui pro focu rogat, Petrus & Andreas frater eius. Tunc enim pro affinitate poterant, nūc iam possunt pro nobis & pro omnibus impetrare.

petrare. Videtis enim quòd magno peccato obnoxia, minus idonea sit quæ pro se precetur, certe quæ pro se impetret. Adhibeat igitur ad medicum alios peccator: es. Aegri enim, nisi ad eos aliorum precibus medicus fuerit inuiratus, pro se rogare non possunt. Infirmus est caro, mens ægra est, & peccatorum vinculis impedita. Ad medici illius sedem, debile non potest explicare vestigium, obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt, Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quoddam corpus pignore patrocinium vindicare. Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine etiam si qua habuerunt peccata, lauerunt. Isti enim sunt Dei Martyres, nostri præsules, speculatores vite actuumque nostrorum. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, quia ipsi infirmitatem corporis, etiam cum vincerent cognouerunt. *Tom. I. scribitur.*

Magno peccato obnoxia minus idoneus est medicus qui pro se precatur.
Obsecrati sunt Angeli qui nobis ad præsidium dati sunt.
Martyres intercessores nostræ infirmitatis.
lib. de Viduis.

Esti sancta superstit foror Marcelliana integritate venerabilis, æqualis moribus, non impar officijs, tibi tamen (alloquitur fratrem suum Satyrum) ambo plus timebamus, in te vitæ huius iocunditatem repositam putabamus. Propter te viuere delectabatur, propter te non pigebat mori. Te enim ambo superstitem precabamur, tibi nos superuiuere non iuabat. Quando enim non cohortuir animus cum metus huiusmodi titillaret? Quomodo consternata mens erat ægritudinis tuæ nuncio? Væ miseræ opinionioni, putabamus redditum, quæ videmus dilatum. Tuis enim votis apud sanctum martyrem Laurentium impetratum esse nunc cognoscimus cōmeatum, atque vtinam non solum commeatum, sed etiã prolixum vitæ tempus rogasses. Potuisti annos plurimos impetrare viuendi, qui potuisti cōmeatum impetrare veniendi. Et quidem tibi omnipotens æterne Deus gratias ago, quòd vel hæc nobis suprema solatia non negasti, quòd amantissimi fratris ex Siculo Africanisque regionibus exoptatum nobis reditum

Satyrum votis suis apud sanctum Laurentium cōmeatum impetrauit

rum contulisti. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu fratris Satyri.*

Quæ cum ita sint carissimi, licet hic tantus Christi sanctus Nazarius (Nazarius) pretiosus confessione, pretiosior eius peculiaris sanguine, crudeli vulnere pretiosior, & tincta veste est patronus Mediolanensium peculiaris putetur privilegio sepulcri, sed omnium est communi-
one suffragij. Neque enim istius urbis caritas profusa & fides auara, tantum huic martyri derogauerit dum sibi arrogat, ut solum erga membra sua, parocinij illius beneficij transfatura esse crediderit. Non claudatur locis quod diffunditur meritis. Inuocasti ubique martyrem, ubique te exaudit ille qui honoratur in martyre. Moderante itaque eo qui pensat vota tua, & dispensat munera sua in tantum vicina presentia efficacis præbebitur aduocari, in quantum fuerit fides deuota suscepti. *Tom. 3. Sermone 93. in natali sanctorum Martyrum Nazarij & Celsi.*

† affuturam
Innuocamus
Martyres, ubi
que exaudit
nos ille qui ho-
noratur in
Martyribus.

Precibus Eleazar
Sacerdotum
in inuari cupit

Nec te Eleazar prætermittam, utpote Sacerdotum Sacerdos, sed tuis iuuandus oratis, qui genere Sacerdos, peritus in lege, maturus æui, cum oblatas esses Antiocho persecutori, nec tentamenti potuisti capi, nec præmij inflecti, nec suppliciorum acerbitatibus frangi. *Tom. 4. lib. 2. de Iacob & uita beata, Cap. 10.*

Inuocat sanctissimam virginem matrem Mariam, Apostolos, Martyres et Cōfessores.

Et ut efficax hæc mea sit deprecatio, beatæ Mariæ virginis suffragia peto, quam tanti meriti esse festi, ut prima inter mulieres nouum munus offerret, & nulla præter ipsam tam nouum acciperet, nouum scilicet munus prima offerret, ut puella virgo perueraret. Nulla præter ipsam tam nouum acciperet, ut Deum virgo pareret, & post partum virgo maneret. Apostolorum intercessionem imploro, qui beatissimam Mediatoris paupertatem eiusque passiones vestigio insequentes, ad tantum celsitudinis culmen peruenerunt, * ut quæcunque ligarent super terram, essent ligata & in cælis, & quæ soluerent super terram, essent soluta & in cælis, * atque in extre-

* Matth. 16.

* 18.

* Ibidem 19.

mis federent super duodecim thronos iudicantes duodecim tribus Israel. Martyrum preces deposco, qui pro veritate non dubitarunt sanguinem fundere, nec dilexerunt animas suas vsque ad mortem, vt mortis superarent auctorem. Cōfessorum orationes expostulo, qui bella tentantis inimici dum pie viuere in Catholica pace, vel etiam hæreticorum conflictationem diuturno certamine pertulerūt, atque vt verum dicam, longioris occultique martyrij palmas acceperunt. Talium Domine Deus preces numquam spernis, si vt pro me exorent, ipse inspiraueris, qui æternitate perenni viuis & regnas cuncta per secula & in omnibus seculis, Amē. *Tom. 4. oratione secunda preparante ad Missam.*

*Supernorū ci-
uiū preces Deo
nūquā spernos*

Et tu quidem fili (inquit sancta vidua Iuliana) aliquanto propior patri, agnosce quæ matri debeas, quod domui vocabulum reddas. Aetas te excusat, sed hæreditas vocat. Locudentur fili pater & mater in te. Noli matrem contemnere quasi imprudētem. Regis admonitio, inquit, quem erudiuit mater sua. Quid seruabis fili? Dictiones Dei. Primogenite dico tibi fili. Quid filius mei ventris? Quid natus mearum orationum? Ne dederis mulieri tuam honestatem. Audis, quid Sapiens dicat, quid Scriptura asserat. Considera quis te vt nascereris iuuerit, filius es votorum magis quàm dolorum meorum. Considera cui te mulieri pater tali nomine designauerit qui vocauit Laurentium. Ibi vota deposuimus, inde nomen assumimus. Vota effectus secutus est, redde Martyr, quod debes Martyri. Ille te nobis impetrauit, tu restitue quod de te huiusmodi nominis appellatione promissimus. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines. petranit.*

*Beati Laurē-
tij precib' san-
cta Iuliana vi-
dua filium im-
petrauit.*

V I. Sanctorum natalitia diesq; festos Ambrosij tempore in solempni vsu fuisse.

BEne procedit, vt quoniam hodie natalis est virginis, de virginibus sit loquendum, & ex prædicatione liber sumat exordium. Natalis est virginis,
inte-

*Natalis beate
Agnes virginis.*

integritatem sequamur. Natalis est martyris, hostias immolemus. Natalis est sanctæ Agnes, mirentur viri, non desperent parvuli, stupeant nuptæ, mirentur innuptæ. *Tom. 1. lib. de Virginibus.*

* Rom. 13.

Synagoga nox est, dies Ecclesia est. Vnde & Paulus dicit: * Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Bona lux quæ perfidiæ excussit caliginem, fidei diem fecit. Dies factus est Petrus, dies Paullus. Ideoque hodie natali eorum Spiritus sanctus increpuit dicens: * Dies diei eruat verbum, hoc est, ex intimo thesauro cordis fidem prædicant Christi. Et bonus uterque dies, qui nobis verum lumen euomuit. *Tom. 1. lib. 3. de Virginibus.*

*Natalis SS. A.
postolorum Pe-
tri & Paulli.
* Psal. 18.*

*Translatio B.
Agricole Bono-
nie celebraba-
tur Ambrosij
atate.*

Qui ad conuiuium magnum inuitantur, apophoreta secum referre consueuerunt. Ego ad Bononiense inuitatus conuiuium, vbi sancti Martyris celebrata translatio est, apophoreta vobis plena sanctitatis & gratiæ reseruaui. Apophoreta autem solent habere triumphos principum, & hæc apophoreta triumphalia sunt. Christi enim nostri principis triumphus sunt Martyrum palmæ. Nos vero huc dirigebam iter, sed quia peritus à vobis sum, debui mecum deferre, quæ alijs parabantur, ne minor ad vos venirem, vt quod in me minus est quàm præsumebatur, in Martyre plus inueniretur. Martyri nomen Agricola est, cui Vitalis seruus fuit ante, nunc consors & collega martyrij. Præcessit seruus vt prouideret locum, secutus est dominus, securus quod fide seruulij iam inueniret paratum. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines.*

*Vitalis seruus
fuit Agricola.*

*Ad celebra-
dam memoriã
Martyrũ pro-
perandum.*

Vnum scio, quod si quis illa die honoratus aut diues ob natalem filij sui ad decimum vsque miliarium ad prandium rogauisset, propter accuratas epulas, & inæquales mensuras, absque dubio vos ituros fuisse. Igitur fratres quotiescumque Martyrum memoriam celebramus, prætermisissis omnibus seculi actibus sine aliqua dubitatione concurrere debemus, reddere illis honorificetiam qui nobis salutem profusione

fusione sui sanguinis pepererūt, qui tam sacrata hostia pro nostra propitiatione Domino sunt oblati, præsertim cum dicat ad sanctos suos omnipotens Deus: * Qui vos honorat, me honorat: & qui vos spernit, me spernit. Quisquis ergo honorat Martyres, honorat & Christum: & qui spernit sanctos, spernit & Dominum. *Tom. 3. Serm. 6.*

* *Luce 10.*
Qui Martyres honorat, honorat et Christum.

In sancti ac beatissimi Ioannis Baptistæ landibus, cuius natalem hodie celebramus, quid potissimum prædicem nescio, utrum quod mirabiliter natus, an quod mirabiliter occisus. *Tom. 3. Serm. 63.*

Natalem beatissimorum Apostolorum Petri & Paulli hodie celebrantes, diuersis epulis nos reficere debemus, & tantam festiuitatem magna cum lætitia celebrare. *Feria bb. Apostolorum Petri & Paulli.*

Quis enim talium virorum solemnitate nõ magnos sibi exhibeat apparatus, ut quo plus expendit, plus se Apostolos cõfirmet amare? Verum tamen non opus est proprio sumtu ad refectiõnem nostram, nam natali suo sanctus Petrus ipse nos reficit. *Tom. 3. Serm. 67.*

Notũ omnibus vobis est Fratres, & vniuerso mundo notissimum, quod beatissimorum Petri & Paulli natalis est hodie, nec aliquam orbis partẽ latere potest tanta deuotio. Siquidem de ijs dicat Dauid propheta: * In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. *Tom. 3. Serm. 68.*

Depositionem sancti Eusebij hodie celebramus. Quid est depositio? Non illa vtique quæ sepeliendis in terra membrorum reliquijs clericorum manibus procuratur, sed illa qua homo vinculis carnalibus absolutus, liber iturus ad cœlum terrenum corpus exponit. Ipsa plane est depositio, in qua concupiscere abijcimus, cessamus delinquere, peccare desinimus, & totum quicquid salutis est graue, quasi abiecta sarcina oneris exponimus. Nam ideo hæc dies pro celebritate maxima procuratur, quia vere est summa festiuitas, mortuũ esse vitij, soli vigere iustitiæ. Vnde depositionis ipsa dies natalis dicitur, quod

Depositio S. Eusebij Vercelensis Episcopi.

delictorum carcere liberati, libertati nascimur Sa-
uatoris. *Tom. 3. Serm. 70. de natali sancti Eusebii Verce-*
lensis Episcopi.

Natalis S. Lau- Beatiissimi Laurentij martyris, cuius natalem ho-
rentij. die celebramus, passionem nosse vos credo: & quan-
ta in persecutione pertulerit, dilectionem vestram
scire posse non dubito. Tanta enim martyrio gloria
existit, vt passione sua mundum illuminaet & vni-
uersum *Tom. 3. Sermone 71. de natali sancti Laurentij Le-*
uita & Martyris.

Festiuitas S. Cy- Sancti Cypriani festiuitatem, sicut omnibus no-
priani immi- tum est, hodie celebramus, & natali, sicut dicunt, im-
nente vinder- miente vindemia natalem eius martyrij procura-
mia celebra- mus. Conueniunt igitur vota nostra & mundi. Mun-
sur. dus vindemiarum vbertate lætatur: nos sanctorum
passione gaudemus. Quæ quidem passio vindemijs
comparanda est. Sicut enim vuarum expressione vi-
num funditur, ita & sanctorum martyrio vini vice
sanguis effunditur, nisi quod vna temporales fructus
præstat, passio sempiternos. *Tom. 3. Serm. 72. de natali*
sancti Cypriani.

Cum omnium sanctorum Martyrum Fratres deu-
otissime natalē celebrare debemus, tum præcipue
eorum solemnitas tota nobis veneratione curanda
est, qui in nostris domicilijs proprium sanguinem
profuderunt. Nam licet vniuersi sancti vbique sint &
omnibus profint, specialiter tamen illi pro nobis in-
terueniūt qui & supplicia pertulere pro nobis. Mar-
tyr enim cum patitur, non sibi tantum patitur, sed &
cuius. Sibi enim patitur ad præmiū, cuius ad ex-
emplum. Sibi patitur ad requiē, cuius ad salutem.
Exemplo enim eorum didicimus Christo credere,
didicimus contumelijs vitam æternā querere, mor-
tem didicimus non timere. Videte ergo quid Mar-
tyribus debeamus, in quo alter tortus est, vt alius
saluaretur. Alter carnificem pertulit, vt Christum al-
ter agnosceret. Alter morti addictus est, vt alius vita
potiretur æterna: & ad postremum sanctus occisus
est,

Sancti vbique
sunt & omni-
bis profint.
Martyres non
sibi tantum pa-
ciuntur sed et
ijs quibus cum
viuunt.

est, vt peccator euaderet. Beati igitur Martyres nec sibi vixerunt, nec sibi sunt mortui.

Et sub finem ait:

Ideo fratres veneremur eos in seculo, quos defensores habere possumus in futuro. Et sicut eis ossibus parentum nostrorum iungimur: ita & eis fidei imitatione iungamur. In nullo enim ab ijs separari poterimus, si sociemur illis tam religione quam corpore. *Tom. 3. Serm. 77. de natali sanctorum Octauij, Aduentus ij & Solutoris Tauricorum.*

Si colendi sunt in hoc seculo, quos defensores habere possumus in futuro.

Multi persequentes me, & tribulantes me, à testimonijs tuis non declinaui. Tibi proficit quòd multi persecutores sunt, vt inter multas persecutiones facilius inuenias quomodo coronetis. Vt amur exemplo Sebastiani martyris, cuius hodie natalis est. *Tom. 4. Sermone 20. in psalum 118.*

Sebastiani martyris natalis.

VII. *Basilicas Sanctorum nomine, Deo consecratas fuisse.*

Ambrosius Felici Comensi Episcopo. Et si habitum corporis minus valebam, tamen vbi sermonem vnanimis mihi pectoris tui legi, non mediocrè sumsi ad conualescendum gratiam, quasi quodam tui alloquij pulegio refotus: simul quia celebrem vtrique nostrum annunciaisti diem affore, quo suscepisti gubernacula summi sacerdotij, de quo ante momentum cum fratre nostro Bassiano loquebar. Ortus enim sermo de Basilicæ, quam condidit Apostolorum nomine, dedicatione, dedit huic sermoni viam, siquidem significabat quòd sedulo quæreretur sanctitatis præsentiam. *Tom. 3. lib. Epist. 1. Epist. 5. ad Felicem Comensem Episcopum.*

Templum Apostolorum nomine Deo consecratum.

Dominæ sorori vitæ atque oculis præferendæ, frater. Quia nihil sanctitatem tuam soleo eorum præterire quæ hîc te gerantur absente, scias etiã sanctos Martyres à nobis repertos. Nam cum basilicam dedicassem, multi tamquam vno ore interpellare ceperant dicentes: Sic in Romana basilica dedices.

Respondi, faciam, si Martyrum reliquias inuenero, Statimque subijt veluti cuiusdam ardor præfagij. Quid multa? Dominus gratiam dedit, formidantibus etiam clericis iussi eruderari terram eo loci qui est ante cancellos sanctorum Felicis & Naboris. Inueni signa conuenientia, adhibitis etiam quibus per nos manus imponenda foret: Sic sancti Martyres eminere cœperunt, vt adhuc nobis silentibus arripere tur vrna, & itereretur prona ad locum sancti sepulcri. Inuenimus miræ magnitudinis viros duos, vt

Corpora Felicis et Naboris Mediolani Ambrosij cœpore asseruata fuerunt.

In Basilica Faustæ conduntur reliquie Gernasij & Prothasij.

Basilica Ambrosiana.

prisca ætas ferebat. Ossa omnia integra, sanguinis plurimum. Ingens concursus populi per totum illud biduum. Quid multa? Condiuimus integra, ad ordinem transtulimus, vespere iam incumbente ad basilicam Faustæ, ibi vigiliæ tota nocte, manus impositio. Sequenti die transtulimus ea in basilicam, quam vocant Ambrosianam. Tom 3. lib. Epist. 10. Epist. 85. de inuentione corporum sanctorum Gernasij & Prothasij, ad sororem.

V III. Sanctorum Martyrum cum Christo viuentium sancta corpora, qua viua membra fuerunt Christi, à fidelibus merito obseruanda & in pretio habenda esse.

Agricola et Vitalis martyres Christi in Iudæorum solo, inter ipsorum sepulcra. Iudæi ambuerunt cum seruulise sepultureque habere confortium, quorum Dominum negauerunt. Sic & aliquando Balaam dixit: Moriatur anima mea pro animis iustorum: & tamen non communicauit eorum operibus cum viucret, quorum in animis cupiebat mori. Et isti quos viuentes persecuti sunt, mortuos honorabant. Illic igitur Martyrum exuuias requirebamus, tamquam inter spinas rosam legentes, circumfundebamur Iudæis, cum sacræ reliquiæ eueherentur. Aderat populus Ecclesiæ cum plausu & lætitia.

** Num. 23.*

SEpulti erant Agricola & Vitalis martyres Christi in Iudæorum solo, inter ipsorum sepulcra. Iudæi ambuerunt cum seruulise sepultureque habere confortium, quorum Dominum negauerunt. Sic & aliquando Balaam dixit: Moriatur anima mea pro animis iustorum: & tamen non communicauit eorum operibus cum viucret, quorum in animis cupiebat mori. Et isti quos viuentes persecuti sunt, mortuos honorabant. Illic igitur Martyrum exuuias requirebamus, tamquam inter spinas rosam legentes, circumfundebamur Iudæis, cum sacræ reliquiæ eueherentur. Aderat populus Ecclesiæ cum plausu & lætitia.

ria. Dicebant Iudæi: Flores visi sunt in terra, cum viderent Martyres. Dicebant Christiani: tempus incisionis adest. Iam qui metit, mercedem accipit. Alij seminauerunt, & nos metimus Martyrum fructus. Iterum audientes Iudæi voces plaudentis Ecclesiæ, dicebant inter se: * Vox turturis audita est in terra * *Cant. 2.* nostra. Vnde bene lectum est: * Dies diei eructat * *Psal. 18.* verbum, & nox nocti indicat scientiam. Dies diei, Christianus Christiano. Nox nocti, Iudæus Iudæo. Indicabant ergo Iudæi quod haberent scientiam Martyrum, sed non scientiã verbi. Id est, non secundum illam solius boni, & solius veri scientiam. * *Rom. 10.* Ignorantes enim Dei iustitiam, & volentes se iustificare, iustitiam Dei non receperunt. Detuli ergo vobis munera, quæ meis legi manibus, id est, crucis trophæa, cuius gratiam in operibus agnoscitis. Certe & ipsi dæmones confitentur. Condant alij aurũ atque argentum, ac de latentibus eruant venis. Legant pretiosa monilia ferta. Temporalis ille thesaurus est, & sæpe habentibus perniciosus. Nos legimus Martyris clauos, & multos quidem, & plura fuerunt vulnera quàm membra. Clamare Martyrem diceret ad populum Iudæorum, cum clauos eius colligeremus: * Mitte manus tuas in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Collegimus sanguinẽ triumphalem, & crucis ligum. Hæc sanctæ viduæ negare non potuimus postulanti. Munera itaque salutis accipite, quæ nunc sub sacris altaribus reconduntur. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines.*

Reliquias Martyrum Agricolæ & Vitalis magna studio Christiani conquirunt.
* *Ioan. 20.*

Temporibus Constantini cõpletum est illud propheticum: * In illo die erit quod super frenum equi * *Zach. 14.* est, sanctum Domino omnipotenti. Quod illa sanctæ memoriæ Helena mater eius infuso tibi sancto Spiritu reuelauit. Beatus Constantinus tali parente, quæ imperante filio diuini muneris quæsivit auxilium, quo inter prælia quoque tutus assisteret, & periculum non timeret. Magna fœmina quæ multo amplius inuenit quod Imperatori conferret, quàm

Beata Helena quod ab Imperatore acciperet. Anxia mater pro filio, cui regnum orbis Romani cesserat, festinauit locum dominicæ passionis.

Stabulariam hanc primo fuisse asserunt, sic cognitam Constantio seniori qui postea regnum adeptus est. Bona stabularia quæ tam diligenter præsepe Domini requisivit. Bona stabularia quæ stabularium non ignorauit illum qui vulnera curauit à latronibus vulnerati. Bona stabularia quæ maluit existimari stercora, * vt Christum lucrifaceret. Id eo illum Christus de stercore leuauit ad regnum, secundum quod scriptum est: * Qui suscitatur de terra in opem, & de stercore erigit pauperẽ. Venit ergo Helena, cœpit reuifere loca sancta, infudit ei Spiritus vt lignum crucis requireret, accessit ad Golgatham, & ait: Ecce locus pugnæ, ubi est victoria? Quæro vel vexillum salutis & nō inuenio. Ego, inquit, in regnis, & crux Domini in puluere? Ego in aulis, & in ruinis Christi triumphus? Ille adhuc latet, & latet palma vitæ æternæ? Quomodo me redemtam arbitror, si redemptio ipsa non cernitur? Video quid egeris diabolæ, vt gladius quo peremptus es, obstrueretur. * Sed Isaac obstructos ab alienigenis putes eruderauit, nec latere aquam passus est. Tollatur igitur ruina, vt vita appareat. * Promatur gladius quo veri Goliathæ caput est amputatum. Aperiat humus, vt salus fulgeat. Quid egisti diabole vt absconderes lignum, nisi vt iterum vinceris? Vicit te Maria quæ genuit triumphatorem, quæ sine imminutione virginitatis edidit eū, qui crucifixus vinceret te, & mortuus subingaret. Vinceris & hodie, vt mulier tuas insidias deprehendat. Illa quasi sancta Dominum gestauit, ego crucem eius inuestigabo. Illa generatū docuit, ego resuscitatū. Illa fecit vt Deus inter homines videretur, ego ad remedium peccatorum diuinum de ruinis eleuabo vexillum. Aperit itaque humum, decuit puluerem, tria patibula confusa reperit, quæ ruina contexerat, inimicus absconderat. Sed non poterat

* Philip. 3.

* Psal. 117.

Spiritus sanctus
Etus Helena
aucltor fuit vt
crucem Domini
requireret.

* Gen. 28.

* 1 Reg. 17.

Diaboli astitit
lignū crucis oc
cultatum fuit.
Maria diabo-
lum vicit.

Tres cruces sunt
inuenit.

rat obliterari Christi triumphus. Incerto hæret vt mulier, sed certam indaginem sanctus Spiritus inspirat, eo quod duo latrones cum Domino crucifixi fuerint. Querit ergo medium lignum, sed poterat fieri, vt patibula inter se ruina contunderet, casus mutaret & inuerteret. Redit ad Euangelij lectionem, inuenit quia in medio patibulo prælatus titulus erat, * Iesus Nazareus rex Iudæorum. Hinc collecta est * Ioan. 19. series veritatis, titulo crux paruit salutaris. Hoc est quod perentibus Iudæis Pilatus respondit: Quod scripsi scripsi, id est, non ea scripsi quæ vobis placerent, sed quæ græcæ futura cognosceret, nō vobis scripsi sed posteritati, propemodum dicēs: Habeat Helena quæ legat, vnde crucem Domini recognoscat. Inuenit ergo titulum, regem adorauit non lignum vtiq̄ue, quia hic Gentilis est error & vanitas impiorum. Sed adorauit illum qui pependit in ligno, scriptus in titulo. Illum qui sicut scarabeus clamauit vt persecutoribus suis peccata donaret. Auida mulier festinabat tangere remedium immortalitatis, metuebat calcare sacramentum salutis. Læto corde & trepidanti vestigio quid faceret nesciebat. Pertendit tamen ad cubile, veritatis lignum refulsit, & gratia micuit, vt quia iam feminam visitauerat Christus in Maria, Spiritus in Helena visitaret: docuit etiam quod mulier ignorabat, & deduxit in viam, quam mortalis scire non poterat. Quæsiuit clauos quibus crucifixus est Dominus, & inuenit. De vno clauo frenum fieri præcepit, de altero diadema intexuit: vnum ad decorem, alterum ad deuotionē vertit. Visitata est Maria vt Euam liberaret, visitata est Helena, vt Imperatores redimerentur. Misit itaque filio suo Constantino diadema gemmis insignitum, quas pretiosior ferro innexas, crucis redētionis diuinæ gemma connecteret. Misit & frenum. Vtroque vsus est Constantinus & fidem transmisit ad posteros Reges. Principium itaque credentium Imperatorum, sanctum est quod super frenum: ex illo fides,

*Helena inuenit
in ligno crucis,
adorauit eum
qui pependit in
ligno.*

*Clauos quibus
crucifixus est
Dominus He-
lena quæsiuit
& inuenit.*

vt persecutio cessaret, deuotio succederet. Sapienter Helena egit, quæ crucem in capite regum leuauit & locauit, vt crux Christi in regibus adoretur. Non insolentia ista, sed pietas est, cum defertur sacre redemptioni. Bonus itaque clauus Romani Imperatoris, qui totum regit orbem, ac uestit principū frontem, vt sint prædicatores qui persecutores esse consueuerunt. Recte in capite clauus, vt vbi sensus est, ibi præsidium. In vertice corona, in manibus habena. Corona de cruce, vt fides luceat, habena quoque de cruce, vt potestas regat, sitque iusta moderatio, non iniusta præceptio. Habeant hoc etiam principes Christi sibi liberalitate concessum, vt ad imitationem Domini dicatur de Imperatore Romano:

* *Psal. 20.*

* Posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso. Ex illo gratulatur Ecclesia, erubescit Iudæus, non solum erubescit, sed etiam torquetur, quod ipse sibi auctor cōfusionis est. Dum insultat Christo, confusus est eum regem, dum regem Iudæorum appellauit, sacrilegium suum qui non credit, confiteretur. Ecce, inquit: Et crucifiximus Iesum, vt Christiani & post mortem resurgant, & mortui regnent. Nos crucifiximus quem reges adorant, quem non adoramus, ipsi adorant. Ecce & clauus in honore est, & quæ ad mortem impressimus, remedium salutis est, atque inuisibili quadam potestate dæmones torquet. *Tom. 3. in oratione de exitu, vita ac virtutibus Theodosij Imperatoris.*

Clauus Domini inuisibili potestate dæmones torquet.

SS. Geruasij et Prothasij corpora Ambrosius inquiris.

Dominus gratiam dedit, formidantibus etiā clericis iussi eruderari terram eo loci qui est ante cancellos Felicis atque Naboris. Inueni signa conuenientia, adhibitis etiam quibus per nos manus imponenda foret: sic sancti Martyres eminere cœperunt, vt adhuc nobis silentibus arriperetur vrna, & sterneretur prona ad locum sancti sepulcri. Inuenimus miræ magnitudinis viros duos, vt prisca ætas ferebat. Offa omnia integra, sanguinis plurimū. Ingens concursus populi per totū illud biduum. Quid multa? Con-

ta? Condiuimus integra, ad ordinem transtulimus, vespere iam incumbente ad basilicam Faustæ, ibi vigiliæ tota nocte, manus impositio. Sequenti die transtulimus ea in basilicam, quam appellant Ambrosianam. Dum transferimus, cæcus sanatus est. Talis mihi ad populum fuit sermo. Cùm tam effusam, tâque inauditam considerarem conuentus vestri celebritatem, & diuinæ gratiæ munera quæ in sanctis Martyribus refulserunt, imparem me, fateor, huic muneri iudicabam, nec fieri posse vt sermone absoluerem, quod vix possimus animo intendere, oculis comprehendere. Sed vbi sanctarū legi cæpit series Scripturarum, largitus est Spiritus sanctus qui locutus est in Prophetis, quo dignum aliquid tanto cœtu & expectatione vestra Martyrumque sanctorum meritis proferamus.

Et paulo post:

Gratias tibi Domine Iesu quòd hoc tempore tales nobis sanctorū Martyrum spiritus excitasti, quo Ecclesia tua præsidia maiora desiderat. Cognoscant omnes quales ego propugnatores requirā, qui propugnare possint, impugnare nõ soleant. Hos ego acquisiui tibi plebs sancta, qui prosint omnibus, nemini noceāt. Tales ego ambio defensores, tales milites habeo: Quorum quo maiora, eo tutiora patrocinia sunt. Horum etiam illis ipsis qui mihi inuidet opro præsidia. Veniant ergo & videant stipatores meos, talibus me armis ambiri non nego. * Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini nostri magnificabimur. * Helisæum Scripturæ diuinæ series refert, cùm ab exercitu Syrorum esset obsessus, dixisse timenti seruulo, ne timeret, quia plures, inquit, pro nobis sunt, quàm contra nos. Et vt hoc probaret petiisse vt oculi Giezi aperirentur, quibus innumeros a desse vidit Prophetæ exercitus Angelorum. Nos etsi eos videre non possumus, sentimus tamen. Erant clausi isti oculi quàm diu obruta sanctorum corpora delitescabant. Aperuit oculos nostros, vi-

*Dum reliquia
Cerasij &
Prothasij tras
feruntur ex bas
ilica Faustæ
in basilicā Am
brosianam, ca
cus sanatur.
Vide Augusti
num Tom. 5.
li. 22. de Cini
tate Dei.*

*Ecclesia deside
rat præsidia
Martyrum.
Propugnatores
Mediolanē
sibus Ambrosi
us inuenit.*

* Psal. 19.

* 4. Reg. 6.

*Helisæus Am
gelorum præse
dio munitus
fuit.*

Mediolanenses demus auxilia quibus sumus sæpe defensi, non vide-
sepe à Gerua- bamus hæc, sed habebamus tamen. Itaque trepidan-
sio & Protha- tibus nobis quasi dixerit Dominus: Aspicite quantos
sio defensi. vobis Martyres dederim: ita referatis oculis glori-
 am Domini speculamur, quæ est Martyrum passio

Corpora Geru- præterita, & operatione præsens. Euasimus fratres,
asij & Pro- non mediocrem pudoris sarcinam, patronos habe-
thasij Medio- bamus & nesciebamus. Inuenimus vnum hoc quo
lani latuerunt. videamur præstare Maioribus. Sanctorum Martyrum
August. Tom. cognitionem quam illi amiserunt, nos adepti sumus.
5. lib 22. de cis Eruuntur nobiles reliquæ sepulchro ignobili, ostent-
uitate Dei, ca. duntur cælo trophæa. Sanguine tumulus mader,
3. per somnum apparent cruores triumphales, notæ inuiolata, reli-
ea D. Ambros- quæ lo co suo & ordinate repertæ, auulsum humeris
sio reuelata caput. Nunc senes repetunt audisse se aliquando hor-
asse scribit. um Martyrum nomina, titulumque legisse, perdi-
 derat ciuitas suos martyres quæ rapuit alienos. Et si
 hoc Dei munus est, tamen gratiam quam temporibus
 sacerdotij mei Dominus Iesus tribuit negare
 non possum, quia ipse Martyr esse nequeo, hos vobis

Diem inuentio- Martyres acquisiui. Condamus ergo reliquias fa-
nis SS. Mar- cro sanctas & dignis ædibus inuehamus, totumque
tyrū celebrem diem fida deuotione celebremus. *Tom. 3. lib. Epist. 10.*
vult esse Me- *Epist. 85. de inuentione corporum sanctorum Geruasij &*
diolanensibus. Prothasij.

Beatorum Mar- An putatis illum icinurare fratres qui primo dilu-
tyrum loca in- culo non ad Ecclesiam vigilat, non beatorum Mar-
uisenda. tyrum loca sancta perquirat, sed surgens congregat
 seruos, disponit retia, canes producit, saltus siluas-
 que perlustrat? *Tom. 3. Sermones 33.*

Martyres sunt Honoremus beatos Martyres principes fidei, in-
principes fidei, tercessores mundi, præcones regni, cohæredes Dei.
intercessores Quod si dicas mihi, quid honoras in carne iam resolu-
mundi, præco- ta atque consumpta, de qua nulla iam Deo cura est?
nes regni, et co- Et vbi est illud, carissimi, quod ipsa veritas loquitur
hæredes Dei. per Prophetam? * Pretiosa est, inquit, in conspectu
** Psal. 115. &* Domini mors sanctorum eius. Et iterum, Mihi au-
138. tem valde honorificandi sunt amici tui Deus. Hono-

rare debemus seruos Dei, quanto magis amicos Dei?
 De quibus alio loco dicitur: * Dominus, inquit, cu- * *Psal. 33.*
 stodit omnia ossa eorum, & vnum ex his non conte- *Quid in Mare*
 retur. Honoro ergo in carne Martyris exceptas pro *tyribus hono*
 riam perennitate virtutis, honoro viuentis memo- *remus.*
 Domini sacratos cineres, honoro in cineribus femi-
 na eternitatis, honoro corpus quod mihi Dominum
 meum ostēdit diligere, quod me propter Dominum
 mortem docuit non timere. Cur autē non honorent
 corpus illud fideles, quod reuerentur & demones? *Demonēs res*
 quod affligerunt in supplicio, sed glorificāt in sepul- *uerentur cor*
 cro. Honoro itaque corpus, quod Christus honora- *pora sanctorū*
 uit in gladio, quod cum Christo regnabit in cælo.
Tom. 3. Sermonē 92. in natali sanctorum Martyrum Naxos
ij & Celsi.

*IX. Multa beneficia hominibus à Deo per Sancto-
 rum reliquias collata, & eorum quondam
 hæreticos, non secus ac hodie, con-
 temtores & infestissimos
 hostes fuisse.*

Ecce, inquit Iudæi, clauus Christi in honore *Clauus Chris*
 est, & quem ad mortē impressimus, remedium *sti demones*
 salutis est, atque inuisibili potestate demones tor- *torquet.*
 quet. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu Theodosij.*

Sequenti die transtulimus corpora sanctorū Ger *Idem habes a-*
 uasij & Prochaj in basilicam quam appellant Am- *puad D. Augu-*
 brofianam. Dum transferimus cæcus sanatus est. *stinū Tom. 1.*
Et paullo post: Cognouistis, imo vidistis ipsi multos lib. 9. Confess.
 à demonijs purgatos. Plurimos etiam vbi vestem *cap. 7. et Tom.*
 sanctorum manibus contigerūt, his quibus labora- *5. lib. 22. de ci-*
 bant debilitatibus absolutos. Reparata vetusti cor- *uitate dei, c. 8*
 poris miracula, quo se per aduentum Domini Iesu
 gratia terris maior infuderat, vmbra quadam san- *Vmbra san-*
 ctorum corporum plerosque sanatos cernitis. Quan- *ctorū corporū*
 ta oraria iactantur? Quanta indumenta super re- *multi sanati*
 liquias sunt.

liquias sacratissimas vt tactu ipso medicabilia repossantur? Gaudent omnes extrema linea contingere, & qui cōtigerit saluus erit. Gratias tibi Domine Iesu quòd hoc tempore tales nobis sanctorum Martyrum spiritus excitasti, quo Ecclesia p̄s̄idia maiora desiderat. Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 85.

Hæretici Martyrum merita negant, quorū opera etiā dæmones cōfitentur.
* Matth. 8.

Arriani Indeorū sunt amulī.

*Cæcus vt ait
git s̄mbriā ve
stimentorum
Gervasij &
Probasij, vi-
sum recepit.*

Celebritati vestra, qui solent, inuident. Et quia celebritatem vestram inuidis animis ferre non possunt, causam celebritatis odere, atque amentia in tantum prodeunt vt negēt Martyrum merita, quorum opera etiam dæmones cōfitentur. Sed hoc non mirum. Siquidem tanta est incredulorum perfidia, vt tolerabilior sit diaboli cōfessio. Dicebat enim diabolus: * Iesu Fili Dei viui quid venisti ante tempus torquere nos? Et cū hæc audirēt Iudei, ipsi tamen Filium Dei denegabant. Et nunc audistis clamantes dæmones & confitentes Martyribus quòd pœnas ferre non possint, & dicentes: Quid venistis vt ante tempus nos tam grauius torqueatis? Et Arriani dicunt: Non sunt isti Martyres, nec torquere diabolus possunt, nec aliquem liberare, cū tormenta dæmonū ipsorum voce probētur, & beneficia Martyrum, remedijs cæcorum, & absolutorum indicijs declarentur. Negant cæcum illuminatum, sed ille non negat se sanatum. Ille dicit: Video quinō videbam. Ille dicit: Cæcus esse desij, & probat factō. Isti beneficium negant, qui factum negare nō possunt. Notus homo est, publicis cū valeret mancipatus obsequijs, Seuerus nomine, Ianius ministerio. Deposuerat officium postquam inciderat impedimētum. Vocat ad testimonium homines quorū ante sustentabatur obsequijs. Et indices suę visitationis accersit, quos habebat testes & arbitros cæcitaris. Clamat, quia vt contigit s̄mbriam de veste Martyrum, qua sacrae reliquiæ vestiuntur, redditum sibi lumen sit. Nōne simile illud est, atque illud quod in Evangelio legimus? Vnius enim potentia laudamus auctoris, nec interest vtrum opus sit an munus & mune-

& muneret in opere, & operetur in munere. Quod enim alijs faciendum donauerit, hoc in aliorum opere nomen eius operatur.

Et paullo post:

Sed quæro qui non credant, vtrum à Martyribus possint aliqui visitari, hoc est Christo non credere. Ipse enim dixit: * Et maiora his facieris: an ab istis Martyribus quorum merita iamdudum vigent, corpora dudum reperta sunt. Quæro hic vtrum mihi à sanctis Martyribus inuideant? Si mihi, numquid à me aliquæ virtutes fiunt? Numquid meo opere, meo nomine? Cur igitur mihi inuident quod meum non est? Si Martyribus, (reitat enim, vt si mihi non inuident, Martyribus inuidere videantur) ostendunt alterius fidei fuisse Martyres, quàm ipsi credunt. Neque enim aliter eorum operibus inuiderent, nisi fidem in his fuisse eam quam isti non habent iudicarent. Fidem illam Maiorum traditione firmatam, quam dæmones ipsi negare non possunt, sed Arriani negant. Audiuimus hodie dicentes eos, quibus manus imponebatur, neminem posse esse saluum, qui Patrem & Filium & Spiritum sanctum negaret, qui Trinitatis omnipotentem virtutem non cederet. Confitetur hoc diabolus, sed Arriani nolunt fateri. Dicit enim diabolus, sic torqueatur quemadmodum ipse à Martyribus torquebatur qui Spiritus sancti deitatem negarit. Non accipio à diabolo testimonium, sed confessionem. Inuitus dixit diabolus, sed exactus & tortus. Quod nequitia suppressit, extorquet iniuria. Cedit diabolus plagis, & adhuc cedere nesciunt Arriani. Quanta perpelli sunt, & quemadmodum Pharao malis suis induratur. Dicebat diabolus, vt scriptum legimus: * Scio te quis sis. Tu es filius Dei viui. Dicebāt Iudæi: Nescimus quis sit. Dicebant hodie & superiore die vel nocte dæmones: Scimus quia Martyres estis. Et Arriani dicunt, Nescimus: nolimus intelligere, nolimus credere. Dicunt dæmones Martyribus: Venistis perdere nos.

Qui miracula per Martyres fieri posse negant, Christo etiam miracula posse facere negant.
* Ioan. 14.

Cur heretici miracula que fiunt per sanctos Martyres aut negent, aut contemnant.

Arriani negant quod diabolus fateri cogitur.

** Ioan. 9. Arriani Iudeis similes.*

Arria-

Ita & Calus Arriani dicunt, Non sunt dæmonum vera tormē-
ta, sed fictæ & cōposita ludibria. Audiui multa com-
poni, hoc nemo v̄mquam fingere potuit, vt dæmo-
niacum se esse simularet. Quid illud quod ita exagi-
larum regem tari eos videmus, quibus manus imponitur? vbi hic
scribit miracu locus fraudi est? vbi suspicio simulādi? Sed non ego
la, q̄ Catholi- ad suffragium Martyrum vsurpo vocem dæmonio-
ci merito ia- rum. Beneficijs sacra passio suis comprobetur. *Tom.*
Etamus, fr̄no 3. Sermone 91. de inuentione corporum SS. Geruasij & Pro-
la esse et ridis thasij.

cula, aut vana & mendacia, factaq; esse pleraque arte Satane, qui nouit
se transfigurare in Angelum lucis.

Vindicabitur etiam Valentinianorū phanum in-
 census? Quid est enim nisi phanum, in quo est con-
 tentus gentilium? Licet gētiles duodecim Deos ap-
 pellant, isū triginta & duos æonas colant, quos ap-
 pellant Deos. Nam & de ipsis comperi relatū & præ-
 ceptū, vt in Monachos vindicaretur, qui prohiben-
 tibus iter Valentinianis quo psalmos canentes ex
 consuetudine vsūque veteri pergebant ad celebri-
 tatem Machabæorum Martyrum, moti insolentia
 incenderunt phanum eorum in quodam rurali vico
 tumultuarie conditum. *Tom. 3. lib. Epist. 5. Epist. 29. ad*
Theodosium Imperatorem.

Valentiniani
pietati ac stu-
dium Catholi-
corum in locis
sacris inuisen-
dis impedire
conantur.

X. Reliquias sacras sub altari reponi, fuisse morē.

Reliquia San-
ctorum, thesau-
rus pretiosus.

* *Ioan. 20.*

Corpora Vi-
talis & Agri-
cola sub sacris

Condant alij aurum & argentum, ac de latentibus eruant venis. Legant pretiosa moniliū fer-
 ra. Temporalis ille thesaurus est, & sæpe habentibus
 perniciosus. Nos legimus Martyris clausos, & mul-
 tos quidem, & plura fuerunt vulnera quàm mem-
 bra. Clamare Martyres dices ad populum Iudæo-
 rum, cum clausos eius colligeremus: * Mitte manus
 tuas in latus meum, & noli esse incredulus, sed fide-
 lis. Collegimus sanguinem triumphalem, & crucis
 lignum. Hæc sanctę viduę negare non potuimus po-
 stulanti. Munera itaque salutis (corpora sanctorum
 martyrum Vitalis & Agricolæ) accipite, quæ nunc
 sub

sub sacris altaribus reconduntur. *Tom. I. in exhortat. altaribus reconduntur.*

Eruuntur nobiles reliquie sepulcro ignobili, ostenduntur cælo trophæa. Succedant victimę triumphales in locum vbi Christus hostia est. Sed ille super altare qui pro omnibus passus est: isti sub altari, qui illius redempti sunt passione. Hunc ego locum prædestinaueram mihi. Dignum est enim vt ibi requiescat Sacerdos, vbi Sacerdos offerre consuevit. Sed cedo *Ambrosius sub sacris victimis dexteram portionem, locus iste Martiri sepeliri debebatur. Condamus ergo reliquias sacrosanctas & dignis edibus inuehamus, totumque diem hic requiescenda deuotione celebremus. Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. ret Sacerdos, & de inuentione corporum SS. Gernasij & Prothasij. vbi offerre consueuisset.*

CAPVT TERTIVM De Ieiunio Christiano.

I. Ieiunium à Deo in paradiso institutum, & ad id nos Christi Seruatoris nostri exemplo inuitari.

ITaque ne terrenum quis, aut nouellum putet esse ieiunium, primus vsus mundi à ieiunio cæpit, quando lux clara replenduit. Secundus dies in ieiunio, quando cæli factum est firmamentum. Tertio die pabulum terra germinauit, natura obsequium præbuit, ieiunium tamen cælestis disciplina seruauit. Quarto die luminaria facta sunt Solis & Lunæ, & adhuc ieiunium. Quinto die produxerunt aquæ reptilia animarum, & volatilia volantia super terram secundum firmamentum cæli, & vidit Deus quia bona sunt, & benedixit eis, dicens: * Crescite & multiplicamini, & replete aquas quæ sunt in mari, & volatilia multiplicentur super terram, & adhuc ieiunium. Denique benedixit ea. Scriptum est, Et dixit: Crescite: & non dixit, Edite & manducate. Sexto die bestię sunt creatæ, & cum bestijs orta edendi potestas est,

Primus vsus mundi à ieiunio cæpit.

** Gen. 1.*

Sexto die cum bestijs orta est potestas edendi.